

DET KONGELEGE KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Ifølgje liste

Dykkar ref

Vår ref

Dato

17/1212-172

2. juli 2018

Vedtak om grensejustering mellom kommunane Ørsta, Volda og Hornindal

Eg viser til brev av 23. mars frå Fylkesmannen i Møre og Romsdal med fylkesmannens utgreiing og tilråding om grensejustering mellom kommunane Ørsta, Volda og Hornindal, for grunnkrinsen Bjørke og Viddal.

Bakgrunn

8. juni 2017 vedtok Stortinget samanslåing av Hornindal og Volda kommunar. Det blei samstundes vedtatt at den nye kommunen skal høyre til Møre og Romsdal.

Departementet gav 25. oktober 2017 fylkesmannen i oppdrag å greie ut grensejustering mellom kommunane Ørsta, Volda og Hornindal, for grunnkrinsen Bjørke og Viddal. Oppdraget blei gitt etter initiativ frå innbyggjarar i Ørsta, som fremja søknaden til fylkesmannen i september 2017. Søknaden var underskriven av 19 innbyggjarar.

Det er 115 innbyggjarar i Bjørke og Viddal, noko som utgjer 1 prosent av innbyggartalet i Ørsta kommune. Krinsen utgjer om lag 18 prosent av arealet i Ørsta. Bjørke og Viddal ligg innerst i Hjørundfjorden, og innbyggjarane må køyre gjennom store delar av Volda kommune for å komme til resten av Ørsta kommune. Kortast veg er det til administrasjonssenteret i Hornindal. Det er ingen kommunale institusjonar i krinsen. Innbyggjarane går på skule og barnehage i Volda og Hornindal, medan Ørsta leverer pleie- og omsorgstenester og det meste av andre tenester.

Ei spørjeundersøking blant innbyggjarane viser at 56 prosent av innbyggjarane ønsker å bli i Ørsta kommune, medan 41 prosent ønsker overflytting til nye Volda kommune. 3 prosent veit ikkje.

Fråsegner frå kommunane

Kommunestyret i Ørsta fatta 1. mars følgjande vedtak:

Ørsta kommunestyre krev at Hjørundfjorden samla framleis skal vere ein del av Ørsta kommune. Krinsane Viddal og Bjørke utgjer 18 % av landarealet til Ørsta kommune. Hjørundfjorden er ei sterk og naturleg eining med lange og sterke band knytt til identitet, kultur og næring, tufta på rike naturressursar. Hjørundfjorden med Bjørke og Viddal er ein naturleg del av Ørsta kommune i dag og kommunen si framtid. Konsekvensar ved å kløyve fjorden og gjennomføre ei så omfattande grensejustering vil ramme alle desse tilhøva svært negativt.

Målsettinga med kommunereforma er å få større og meir robuste kommunar. Ei grensejustering gjer Ørsta kommune mindre i areal og folketal, og mindre robust.

Kommunestyret konstaterer at innbyggjarundersøkinga syner eit klart fleirtal mellom folket på Bjørke og Viddal for å halde fram som ein del av Hjørundfjorden og Ørsta kommune. Kommunestyret føreset at det vert lagt stor vekt på folkeviljen. Det er ein innarbeidd del av det norske demokratiet å ta omsyn til resultatet når ein har valt å be om folket sitt råd.

Ei eventuell grensejustering vil også medføre ein vesentleg reduksjon av kommunen sitt inntektsgrunnlag. Dette vil avgrense Ørsta kommune sine moglegheiter for vidare utviklingsarbeid av kommunen og av Hjørundfjorden som ei eining og merkevare.

Eit vedtak om ei så omfattande grensejustering må vere tufta på at fordelane med endringa er klart større enn ulempene. Kommunestyret kan ikkje på nokon måte sjå at denne føresetnaden er imøtekomen. Også dette må sjåast i samanheng med folkeviljen. Difor er ikkje grunnlaget for denne grensejusteringa til stades.

Fellesnemnda for nye Volda fatta 22. februar følgjande vedtak:

Om Fylkesmannen i Møre og Romsdal og KMD konkluderer med at Bjørke og Viddal krins vert overført til nye Volda kommune vil nye Volda kommune ynskje innbyggjarane velkomne til kommunen. Ein er og viss på at oppfølging og tenestekvalitet til innbyggjarane i Bjørkeområdet vert ivareteke på ein trygg og godt måte.

Møre og Romsdal fylkeskommune ved Fylkesutvalet fatta 26. februar 2018 vedtak der mellom anna følgjande går fram: *Fylkesutvalet i Møre og Romsdal ser ikkje at grensejusteringane fylkesmannen har til behandling, med unntak for Gjemnes og Norddal, har regionale verknader av eit slikt omfang at det er naturleg for fylkeskommunen å gje uttale i den enkelte sak.*

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen tilrår at departementet vedtar ei grensejustering der Bjørke og Viddal blir overført frå Ørsta til nye Volda kommune. Fylkesmannen legg vekt på at Bjørke og Viddal har fått endra kommunikasjonstilhøva gjennom bygging av nye Kvisvegen (E39). Veggen gjer det mogleg å køyre direkte frå Bjørke og Viddal til Grodås i Hornindal og Volda sentrum, som

gjør at innbyggerne kan nytte kommunale tenester i nye Volda mykje nærmare enn tidlegare. Grensejusteringa tek omsyn til kvar innbyggerne i Bjørke og Viddal får sine kommunale tenester frå, og vil gi dei røysterett og høve til å påverke i denne kommunen.

Departementets vurdering

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser til lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova), med tilhøyrande rundskriv. Det formelle grunnlaget for utgreiinga til fylkesmannen er i tråd med reglane og retningslinjene som går fram av desse.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har vurdert fylkesmannens tilråding og halde møte med kommunane. Departementet meiner fylkesmannen har levert ei grundig og god utgreiing, som i tilstrekkeleg grad opplyser saka slik at den kan avgjerast.

Spørjeundersøkinga visar at innbyggerne er delt i synet på kva for ein kommune dei vil tilhøyre. Fleirtalet vil tilhøyre Ørsta, men eit slikt fleirtal kan etter departementets vurdering ikkje aleine avgjere utfallet, dersom andre moment talar for ei grensejustering.

Departementet meiner grensejusteringar først og fremst skal vere eit reiskap for å tilpasse kommunegrenser til eksisterande samhandlingsmønstre og innbyggjaranes bruk av kommunale tenester. Det ligger i dette at ei kommunegrense må innebere utfordringar for innbyggerne som ei grensejustering vil kunne løyse, til dømes kortare reiseveg eller demokratisk påverknad på tenestetilbodet dei nyttar, for at ei grensejustering skal bli vedtatt.

Frå Bjørke og Viddal er det kortare reisetid til alle kommunale tenester og sentrum i både dagens Hornindal (20 min.) og Volda (35 min.) kommunar, enn det er til Ørsta (45 min.).

Barna i området går i barnehage og skule i Volda og Hornindal, og bruker også skulehelsetenesten her. Det er mangeårig tradisjon for at barn i Bjørke og Viddal ikkje går på skule i Ørsta kommune, på grunn av avstanden. Pleie- og omsorgstenester blir gitt av Ørsta kommune. På grunn av avstanden til resten av Ørsta kommune er det redusert tilbod om heimehjelp for innbyggerne i Bjørke og Viddal, samanlikna med andre delar av kommunen.

Innbyggerne i Bjørke og Viddal utgjør 1 prosent av innbyggartalet i Ørsta kommune, og tapet av innbyggjarar aleine vil ha små konsekvensar for Ørsta. I grunnkrinsen Bjørke og Viddal ligger også fem kraftverk. Ørsta kommune har berekna tap av inntekter frå desse kraftverka som følge av grensejusteringa til mellom 14 og 18 mill. kroner årleg, og meiner at fylkesmannens berekning av det økonomiske tapet er for låg. Departementet har ikkje gjort ei nærmare vurdering av dei ulike berekningane, men slår fast at grensejusteringa i begge høve vil innebere relativt store økonomiske tap for Ørsta kommune. Departementet ser at ei grensejustering vil vere ei utfordring for kommunen, men meiner samstundes at dei påviste konsekvensane for Ørsta ikkje er så store at det er avgjerande for utfallet av saka.

Gjennom kommunikasjon og tenester er Bjørke og Viddal klart mest knytt til nye Volda kommune. Departementet meiner ei grensejustering derfor vil gi klare gevinstar for innbyggjarane. Innbyggjarar som nyttar tenester i Volda og Hornindal vil få røysterett og demokratisk påverknad i kommunen der dei nyttar kommunale tenester, samstundes som det vil bli vesentleg kortare reiseveg til andre kommunale tenester for alle innbyggjarane.

Vedtak

Med bakgrunn i tilrådinga til fylkesmannen og med heimel i § 6 i lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova), vedtar Kommunal- og moderniseringsdepartementet at kommunegrensa mellom Ørsta og nye Volda kommune blir justert slik at grunnkrinsen Bjørke og Viddal i Ørsta blir ein del av nye Volda kommune frå 1. januar 2020. Den nye kommunegrensa følger forslaget frå Statens Kartverk.

Det er ikkje klagerett på endeleg vedtak om grensejustering.

Konsekvensar av vedtak

Reglane om økonomisk oppgjær mellom kommunane er å finne i inndelingslova kap. V, jf. Rundskriv H-10/15.

Dette vedtaket går i kopi til Skattedirektoratet, Statens Kartverk, Statistisk sentralbyrå, samt Justis- og beredskapsdepartementet og Kulturdepartementet for oppfølging og informasjon til underliggende etater (t.d. Politidirektoratet og bispedømer).

Med helsing

Monica Mæland

Kopi

Justis- og beredskapsdepartementet
Kartverket
Kulturdepartementet
Møre og Romsdal fylkeskommune
Skattedirektoratet
Statistisk sentralbyrå

Adresseliste

Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Hornindal kommune	Postboks 24	6761	HORNINDAL
Volda kommune	Stormyra 2	6100	VOLDA
Ørsta kommune	Dalevegen 6	6153	ØRSTA